

BESZÁMOLÓ AZ EURÓPAI BOTANIKUS KERTI KONZORCIUM TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk után, mint uniós tagország, meghívást kaptunk az Európai Botanikus Kerti Konzorcium (European Botanic Garden Consortium) találkozóján és munkájában való részvételre. 2004 decemberében első alkalommal Schmidt Gábor professzor úr, 2005 júniusában pedig én képviseltem a MABOSZ-t. A következőkben összefoglaltam a legfontosabb ismereteket a konzorcium tevékenységeiről, ill. a találkozó fejleményeiről.

A konzorciumot 1994-ben alapították, mint a botanikus kerti világszövetségekkel (Botanic Garden Conservation International - BGCI, International Association for Botanic Gardens - IABG) együttműködő tanácsadó testületet, ami európai és azon belül nemzeti szintű terveket dolgoz ki a Biodiverzitás Egyezmény (CBD) és más európai szintű egyezmények, rendelkezések kivitelezéséhez, alkalmazásához.

A konzorcium kidolgozta a botanikus kertek akciótervét az Európai Unióban (Action Plan for Botanic Gardens in the European Union).

A konzorcium felépítése

A konzorcium tagjai az egyes uniós országok botanikus kertjei, ill. az azokat magába gyűjtő szövetség által kinevezett küldöttek (országoként egy küldött). Az Európai Unióba nem tartozó európai országokból a konzorcium megfigyelőket hív meg találkozójára. Továbbá a BGCI és az IABG képviselői is tagjai a konzorciumnak.

Találkozók

A konzorcium évente két találkozót tart valamely előre kiválasztott uniós országban, ahol a költségeket a házigazda kert, ill. szövetség magára vállalja, azzal is elősegítve a tagok részvételét a találkozókön.

A találkozók hivatalos nyelve angol.

A tagok feladata

- Az információ rendszeres továbbjuttatása és terjesztése az általuk képviselt ország kertjeiben, továbbá a megfelelő kormányzati szervhez, természetvédelmi, oktatási, stb. szervezetekhez.
- Rendszeres részvétel a találkozókön.
- Jelentés készítése a képviselt kertek és a szövetség aktuális fejlesztéseiről, tevékenységeiről.
- Hozzájárulni a konzorcium munkájához a képviselt kertekben, ill. szövetségben szerzett tapasztalatok (lehetőségek, alkalmazott irányelvek, kitűzött célok, stb.) ismertetésével.
- Aktív részvétel a háromévenkénti EuroGard konferencia szervezésében.

**EUROPEAN BOTANIC GARDEN CONSORTIUM
Theszaloniki, 2005 június 11-12.**

A találkozót házigazdája a Balkan Botanic Garden in the Kroussia (BBGK) volt. A kertet mint Görögország legfiatalabb botanikus kertjét a Görög Nemzeti Agrár Alap hozta létre, az INTERREG II projekt támogatásával. A találkozót keretében megtekintettük a BBGK létesítményeit: laboratórium, szaporító- és nevelő telep Thessaloniki közelében, valamint a Kroussia-hegységben fűszer- és gyógynövénykert, oktatóközpont, társulások és arborétum.

Nemzeti beszámolók (részletek)

Ausztria: a német nyelvterület botanikus kertjeinek éves találkozója szervezés alatt.

Belgium: a meisei botanikus kert európai partnereket keres egy kiállítás szervezéséhez.

Ciprus: bár Ciprusnak nincs botanikus kertje a Mezőgazdasági Kutatóintézet működteti a nemzeti génbankot és herbáriumot, és kidolgozott egy programot Ciprus vadon élő növény fajaira.

Dánia: a Koppenhágai Egyetem Botanikus Kertje a Dániai Természettudományi Múzeum intézménye lett. Ebben az új struktúrában a botanikus kert bővíti működési körét.

Franciaország: a Montpellier Botanikus Kert tudományos vitaülést szervez (2006. május 19-20.) a történelmi kertek helyreállításáról. A botanikus kertekben tartott ritka növényfajokról lista készül.

Írország: elkészült egy akcióterv a GSPC teljesítéséhez, amit a konzorcium tagjai is hamarosan megkapnak.

Lengyelország: elkészült a veszélyeztetett növényfajok botanikus kerti, ex situ listája.

Litvánia: 2005 tavaszán létrejött a Litván Botanikus Kertek Szövetsége.

Magyarország: egy összefoglaló jelentés készült a magyarországi botanikus kertekről, ami eljutott a megfelelő minisztériumokhoz.

Németország: egy vitaülés van szervezés alatt, melynek témája az invazív növényfajok.

Olaszország: a szövetség régiókra épülő botanikus kerti hálózat kiépítését tervezi a földhasználattal összefüggésben dolgozó szervezettekkel való jobb együttműködéshez.

Továbbá találkozót tartottak IPEN, in situ/ ex situ megőrzés, és a történelmi kertek felújítása kapcsán.

Portugália: A Portugál Botanikus Kerti Szövetség integrálódott az Ibero-Makronéziai Botanikus Kerti Szövetségbe (IMBGA).

Svédország: 2005. június 7-8.-án volt a Skandináv botanikus kertek találkozója.

Szlovénia: a szlovéniai botanikus kertek kritikus anyagi helyzete első alkalommal került említésre a parlamentben.

Nemzetközi Növénycsere Hálózat (International Plant Exchange Network - IPEN)

Június 10.-én a konzorcium tagjai számára Wolfram Lobin (Németország) vitaülést tartott az IPEN-ről. Az IPEN-t Németországban elfogadták hivatalos nyilvántartási rendszerként, Európán kívül Mexikóból és az USA-ból is érdeklődést jeleztek. Az Európai Unió GSPC, CBD és CITES vonatkozásában említi az IPEN-t. Az IPEN a karib-tengeri és latin-amerikai botanikus kerti találkozókra is bemutatásra kerül.

IPEN vitaülés kerül megszervezésre a Nemzetközi Botanikai Konferencián (IBG, Bécs).

A következő EU csúcstalálkozón (COP meeting) az IPEN alkalmazása megbeszélésre kerül.

A BGCI weboldalán a vonatkozó információk megtalálhatók (www.bgci.org/abs).

Botanikus kertek és a biodiverzitással kapcsolatos aktualitások

1. EU Botanikus Kertek Akcióterve és annak alkalmazása, célok és feladatok az Európai Növény Konzervációs Stratégiában (European Strategy for Plant Conservation - ESPC)

Lista készül az európai veszélyeztetett növényfajokról, melyek megtalálhatók ex situ gyűjteményekben. A weben (BGCI weboldal) található adatbázis feltöltése folyamatban van, további adatfeltöltés szükséges. A munkához a következő javaslatok születtek:

- ESCONET és BGCI adatbázis egyeztetése szükséges,
- nemzeti szinten célszerű összegyűjteni az információkat, a munkában a képviselők közreműködnek,
- szükség esetén nyomtatott formában, de lehetőség szerint elektronikus formában kell az adatokat eljuttatni a BGCI-hoz,
- kapcsolatba kell lépni az IUCN-nel egy Európai Vörös Lista kidolgozásához,
- a BGCI hivatalosan felkéri az összes konzorcium tagot az adatok szolgáltatására 2006 január 1.-ig bezárólag.

2. Invazív fajok és az európai botanikus kertek

Az invazív fajok kontrollja EU szinten és a CBD-ben is fontos pont. Jelenleg az invazív fajok kevesebb, mint 5%-a van bevonva botanikus kerti projektekbe, további akciók tervezése és kivitelezése szükséges. Botanikus kerteknek aktív szerepet kell vállalni a problémakörben, többek között az oktatás/nevelés/figyelemfelkeltés terén.

3. EU 7. Keretprogram (FP7)

Michael Kiehn (Ausztria) és David Rae (Nagy-Britannia) közreműködésének köszönhetően az EU 7. Keretprogram kidolgozásához a botanikus kertek nyilatkozata eljutott a megfelelő EU szervekhez.

4. Countdown 2010

BGCI aktívan bekapcsolódott a Countdown2010 programba. A nagy-britanniai szövetség (PlantNetwork) számára elkészült egy részletes ismertető a programról.

További információ: www.countdown2010.net

Fejlemények a növény konzervációs világstratégiában (Global Strategy for Plant Conservation - GSPC)

Global Partnership for Plant Conservation konferencia október 23-25-ig Dublin.

További információ: www.plants2010.org

Említésre került, hogy számos országban (Ausztria, Németország, Belgium, Írország) a botanikus kertek együtt dolgoznak a GSPC helyi képviselőivel.

Tervek az EuroGard IV konferenciához

A tervek szerint a következő EuroGard konferencia Csehországban lesz 2006 szeptemberében, a következő EastCentGard konferencia Lengyelországban valószínűleg 2007-ben, a kínai világkonferencia (2007 tavasz) után.

Konzorcium weboldal és kommunikációs stratégia

A BGCI weboldalán található információ a konzorciumról, de az oldal további fejlesztése folyamatban van.

Felmerült a lehetősége egy európai szinten kezelt elektronikus maglistának, ami már pl. Spanyolországban létezik országos hálózat formájában.

Az IABG aktuális tevékenységei

A IABG az UNESCO-val felvette a kapcsolatot a Botanikus Kertek Világnapja létrehozásáért.

A BGCI aktuális tevékenységei

- a BGCI adatbázisa folyamatos fejlesztés alatt, amihez az egyes kerteknek egyedileg is hozzá kell járulniuk.
- új kiadvány jelent meg „Plants for the Planet” címmel, CD-n, ami tartalmazza a BGCI kiadványokat hét nyelven.
- új munkaprogram Mexikóban,
- spanyol nyelvű weboldal,
- utazó kiállítás Kanadában, Kínában, Japánban, és az USA-ban,
- új botanikus kert Jordániában,
- botanikus kerti hálózatok kiépítés alatt Kelet-Ázsiában, Közel-Keleten és Észak-Afrikában,
- új oktatási/nevelési és természetvédelmi projektek Oroszországban, orosz nyelvű anyag a weben

Radvánszky Antal
hortusb@gmail.com